

Enkät bland ST-läkare

Få kvinnor tror att de blir chef

Bland kvinnliga ST-läkare uppger 48 procent att de gärna vill bli chef. Men bara 12 procent, hälften så många som bland de manliga ST-läkarna, tror att deras chanser att verkligen bli chefer är stora. Har man dessutom invandrarbakgrund sjunker den siffran ytterligare.

II Sveriges yngre läkares förening, Sylf, har nu sammanställt resultatet av den karriärenkät som hösten 2002 skickades till 622 slumpvis utvalda ST-läkare i hela Sverige. 519 svar kom in, och av dessa var något fler från kvinnor än från män. Utöver enkäten genomfördes 15 intervjuer med ST-läkare.

Läkares ledarskap har sedan början av 1990-talet varit en stor fråga för Sylf, och enkätstudien visar att ST-läkares intresse för att bli chef är relativt stort. 228 (45 procent) svarade »ja, kanske« på frågan om de vill bli chef, 25 (5 procent) ville absolut bli chef. Hälften av ST-läkarna var ovilliga att bli chefer, varav 11 procent »absolut inte« kunde tänka sig detta.

Den jämna fördelningen kvarstår dock inte då det handlar om den egna synen på möjligheten att bli chef. Bland de kvinnor som kunde tänka sig bli chef, betecknade endast 12 procent sina möjligheter att bli chef som stora. Motsvarande andel bland manliga ST-läkare var 24 procent.

Och hade man dessutom en invandrarbakgrund sjönk siffran ytterligare, till endast 8 procent av de ST-läkare som kunde tänka sig ett chefskap. Motsvarande siffra för läkare utan invandrarbakgrund var 20 procent. Intresset för att bli chef var ungefär lika stort i båda grupperna.

Män »vinner« på kvinnlig chef

Fler än hälften (53 procent) av de tillfrågade ST-läkarna kände sig i stor utsträckning uppskattade av sin chef. Andelen var något högre bland män än bland kvinnor. Var chefen en kvinna ökade andelen män som kände sig uppskattade ytterligare. Motsvarande ökning fanns inte bland de kvinnliga ST-läkarna, vilket tyder på att det är männen som »vinner« på att ha en kvinnlig chef.

Ifråga om chansen att meritera sig som läkare visade enkätsvaren stora skillnader mellan manliga och kvinnliga ST-läkare. Totalt ansåg två tredjedelar att män och kvinnor inte har samma

chans, men medan 53 procent av männen hade den föreställningen var motsvarande andel bland kvinnor hela 72 procent.

Svaren visar dessutom att läkare med invandrarbakgrund i något större utsträckning tror att chansen att meritera sig är lika stor för män som för kvinnor.

Lönesamtal lönsamt

Att lönesamtal med sin chef kan vara lönsamt visas tydligt i enkätsvaren. De som haft sådana samtal hade i genomsnitt 800 kronor mer i lön, och det var de manliga läkarna som tjänade mest på detta. Deras medellön låg på 32 800 kronor. Kvinnor som haft lönesamtal hade samma medellön som män utan lönesamtal (32 300 kronor). Av samtliga svarande hade 53 procent haft lönesamtal under året. Motsvarande siffra år 2001 var 41 procent.

Men det finns stora regionala skillnader i fråga om lönesamtalens betydelse. I exempelvis Västra Götaland, där man

var bäst på att hålla lönesamtal, låg lönenivån för ST-läkare sämst bland de regioner som jämfördes (29 500 kronor i medellön).

Bara samtal räcker inte

Lönesamtal som sådant är därför inte ett tillräckligt kriterium för en bra löneutveckling och inte heller för jämställda löner.

Enkätsvaren visar att ST-läkarnas arbetstid i 76 procent av fallen överstiger 41 timmar i veckan. Närmare en tredjedel arbetade över 50 timmar i veckan. Resultatet pekar på en mycket tydlig och växande motsättning mellan hur verkligheten ser ut och ST-läkarnas egna önsningar rörande arbetstid. Bland de manliga ST-läkarna uppgav endast 25 procent att de ville arbeta mer än 41 timmar i veckan, och bland de kvinnliga var andelen endast 15 procent.

Peter Örn

peter.orn@lakartidningen.se

Val av klinik påverkar chefskap

Graden av självförtroende samt vilken typ av klinik man arbetar på som ST-läkare, har stor betydelse för huruvida man ser sig själv som en framtida chef. Det tror Victoria Avremidis, ST-läkare inom geriatrik på Blackebergs sjukhus i Bromma utanför Stockholm.

II Victoria Avremidis tillhör den grupp av ST-läkare som enligt ST-enkäten tror sig ha minst möjlighet att bli chef: kvinnor med invandrarbakgrund. Enkätsvaren visar att endast 8 procent av dem med invandrarbakgrund, och som kan tänka sig ett chefskap, tror att de får en chans att bli chef.

Victoria Avremidis fick sin grundutbildning i Ryssland och har nu bott i Sverige i sex år.

Arbetsmarknaden besvärligare förut

– Till viss del tror jag den egna inställningen påverkas av när man kom till Sverige. I slutet av 1980-talet och början av 1990-talet var situationen på arbetsmarknaden besvärligare än idag, och de som då anlände till Sverige och som har fått jobba mer för att komma vidare har kanske ett sämre självförtroende än vi

andra, säger Victoria Avremidis, som nu genomgått två år av sin ST-utbildning.

– Själv tror jag inte att jag har en mindre möjlighet än en manlig ST-läkare, eller en ST-läkare född i Sverige, att på sikt få en överläkartjänst. Men förmodligen kan situationen och den egna inställningen se annorlunda ut för de ST-läkare som är på universitetsklinikerna och som vill bli chefer, där överläkartjänsterna är mer eftertraktade.

Svenskar vana att ställa krav

ST-läkare med invandrarbakgrund uppger i ST-enkäten i mindre utsträckning än andra att de blivit nedlåtande bemötta av kolleger och chefer. Victoria Avremidis förklarar det bland annat med skillnader i traditioner. En läkare med svensk bakgrund är van att ställa krav.

– Vi är vana att inte fråga så mycket utan istället på egen hand ta reda på saker, och det tar ganska lång tid innan man börjar våga fråga i samma utsträckning, och konsultera bakjouren etc, som en svensk läkare. Det kan nog bidra till att vi med invandrarbakgrund inte upplever oss nedlåtande bemötta av chefer i samma utsträckning som andra.

Peter Örn